

чем, виходячи з обсягів реалізації, була Англія, на яку припадала половина експорту української кооперації. Ускладнення політичних стосунків СРСР з Англією у 1927 р. негативно вплинуло на торговельний баланс лондонського представництва з іноземними фірмами.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Відчит за 1927 рік (з 1-го січня 1927 року до 1-го січня 1928 року). – Х.: Книгоспілка, 1928.
2. Волосник Ю.П. Нова буржуазія України та розвиток приватнопідприємницької діяльності на фінансовому ринку в роки непу / Ю.П. Волосник. – Х.: НМЦ «СД», 2002. – 380 с.
3. Кооперація на Україні в 1925–26 році. Статистика України. – № 148. – Х., 1929.
4. Лантух І.В. Формування інфраструктури ринку в Україні в роки нової економічної політики (1921–1928 рр.) / І.В. Лантух. – Х.: Основа, 2004. – 196 с.
5. Марочко В.І. Українська селянська кооперація. Історико-теоретичний аспект (1861–1929 рр.) / В.І. Марочко. – К.: М.Р. Kots Publishing, 1995. – 216 с.
6. Олійник М. М. Діяльність приватних виробництв України та створення і удосконалення системи соціального захисту працюючих на них в 1921–1929 рр. / М.М. Олійник. – Х., 1998. – 128 с.
7. Пиріг О.А. Неп: більшовицька політика імпровізації / О.А. Пиріг. – К.: КНТЕУ, 2001. – 274 с.
8. Підсумки осінніх обслідувань сільського господарства України в 1925 і 1926 рр. // Статистика України. – № 126. – Х., 1928.
9. Сушко О. О. Особливості становлення та функціонування приватного підприємництва в Україні періоду непу (1921–1928): історико-теоретичний аспект / О.О. Сушко. – К.: Преса України, 2003. – 251 с.
10. Українська кооперація за кордоном // Сільський господар. – 1924. – №3–4.
11. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (ЦДАВО).

© *Александр Даниленко*
(Київ)

УЧАСТИЕ КООПЕРАЦИИ ВО ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛЕ УССР (1920-Е ГГ.)

Раскрываются особенности деятельности кооперативных обществ в сфере внешней торговли УССР в 1920-е годы.

Ключевые слова: УССР, внешняя торговля, кооперация, международные связи.

© *Oleksandr Danylenko*
(Kyiv)

PARTICIPATION OF COOPERATION IN THE FOREIGN TRADE OF THE UKRAINIAN SSR (1920TH YEARS)

The article is devoted to peculiarities of work of cooperative companies in the field of foreign trade of Ukrainian SSR in 1920th years.

Keywords: Ukrainian SSR, foreign trade, cooperation, international affairs.

До редакції надійшла 3.12.2012.

УДК: 94:74(477) (092) «19»

© *Людмила Хмельницька*
(Переяслав-Хмельницький)

ТВОРЧИСТЬ КАТЕРИНИ БІЛОКУР В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ СПАДЩИНИ ХХ СТ.

У статті досліджується вплив творчості Катерини Білокур на формування народно-прикладного мистецтва в контексті української художньої спадщини ХХ століття.

Ключові слова: живопис, культура, мистецтво, неповторність, талант, творчість.

Життя і творчість Катерини Білокур є складовою частиною мистецтва України. Художня спадщина відомої народної майстрині вирізняється самобутністю і неповторністю. Вона вражає своєю органічністю в поєднанні професійного і народного. Рідкісний талант Катерини Білокур проявився у декоративному

розписі. Унікальне за своїми художніми якостями відтворення форм живої природи становить гордість національної культури України і прикрашає зали багатьох музеїв світу.

Ім'я Катерини Білокур, самобутньої художниці, яка зберегла в своїх картинах небачену красу української природи, ще-

дру плодючість її землі, вписано в історію українського народного мистецтва. Відомо, що великі шедеври мистецтва виростають з невтомної праці їх авторів. Катерина Василівна відзначалася феноменальною працьовитістю. Художниця як творчо обдарована особистість, відзначалася високим рівнем чутливості, тобто відкритості сприйняття навколишнього світу. Ця властивість тісно пов'язана з емоційністю, особливостями переживання.

Життєвий та творчий шлях художниці був складним. Дитинство пройшло у злиднях, навчатися у школі їй не довелося, тому освіту здобула самотужки. Але жага до малювання не лишала її. Так поступово збагачується враженнями, проникає в складні художні принципи, відкриваючи для себе тасмниці техніки живопису. Нині, коли знову осягаємо і осмислюємо все зроблене Катериною Білокур стає очевидним, що творчість цієї художниці-самородка варта не лише емоційних захоплень і лірико-патетичних вихвалень, а й наукового вивчення.

Те, що 1950-ті рр. здавалося елементарно красивим та уявлялося здобутком тогочасного сьогодення, тепер вбачається складним, багатоплановим укоріненням в глибинних основах буттєвості. Це явище закономірне для справжнього мистецтва. Велика художниця прозріває у майбутнє, її творчість стає відкриттям і надбанням наступних поколінь.

Отже, сучасні завдання історії мистецтва вимагають всебічного аналізу творчості народної мисткині, напрацювання методологічного інструментарію для подальшого їх застосування у сфері вивчення явищ народного мистецтва. Адже в українському мистецтві не існує узагальненої систематизації наукового доробку вчених стосовно вивчення життя та творчості Катерини Білокур, окрім локальних досліджень. Тому постає нагальна необхідність проведення системного вивчення даної проблематики.

Творчості визначної української художниці присвячено безліч публікацій. Визнання прийшло до Катерини Білокур пізно, на 40-му році життя. Поєднання живописного й епістолярного дару Катерини Білокур визначило напрями висвітлення творчості художниками, мистецтвознавцями, журналістами.

Красномовним є бібліографічний список із «залпами» статей до ювілейних дат. Статті Леоніда Новиченка [10] Володимира Яворівського [16]. Наприкінці 1940-х рр. прояви цікавості до Білокур мають епізодичний характер. У 1950-ті рр. з'являється стаття майбутнього довоглітнього біографа мисткині В. Нагая [13]. Серед дослідників творчості Катерини

Білокур слід виділити А. Макарова [11], Л. Драча, М. Кагарлицького [8]. У 1978 р. з'явилася надзвичайно вагома для історіографії творчості Білокур книга Ірини Конєвої, яка подала цілком новий погляд на спадщину майстрині. Серед праць, присвячених дослідженню творчості Катерини Білокур, треба відзначити А. Загайко [7], М. Куницька, Є. Оцевич. Науковий інтерес вчених передусім спрямований на аналіз композицій народної майстрині, в яких вона відтворювала «незбагненний світ природи» [14, с. 184].

До сторіччя з дня народження Білокур вийшли в світ чергові книги М. Кагарлицького, О. Самолєвської, І. Чварова, О. Білишко [3], О. Стрижевського [15] та багато ін. Варто зазначити, що хоча творчість Катерини Білокур не обділена увагою вчених, на сьогодні немає ґрунтового дослідження, яке б розкривало незвичайне обдарування майстрині відтворювати красу української природи.

Метою даної статті є вивчення мистецької спадщини Катерини Білокур, яка представляє органічний синтез народної і професійної творчості у царині декоративного розпису, аналіз історико-культурних умов розвитку українського мистецтва 1920–1950-х рр., в тому числі й розвитку народного мистецтва.

Малярство Катерини Білокур народилося з пристрасної, всепоглинаючої закоханості у безкінечно звабливий, мінливий світ мистецтва. Вона йшла впродовж усього життя до нього й іншої долі для себе не бажала. Нелегка то була стежа, зрештою, споріднена з долями інших селянських самоуків, що теж мріяли й мали віру в серці. Їй судилося, попри кричущі умовини убогого селянського побуту, стати справжнім митцем, ствердити своє призначення в ім'я світлого, гармонійного. Визнання її мистецтва, розуміння непересічного обдарування художниці прийшло із запізненням, наприкінці її нелегкого життя. Воно з'явилося з листами прихильників її малярства, у офіційних рецензіях, признанням її таланту – Народної художниці України і принесло полегшення стражденної душі, стало чинником моральної винагороди за довгі роки наполегливої праці й спалахнуло осянням дива, магією фарб на полотні. Картини художниці звучать урочисто, як органна музика, в них знаходимо відсвіт глибоких емоцій, думок, світлих почуттів і ясных настроїв, в них просвітлена зачарована квітами душа [5, с. 208].

Катерина Василівна Білокур народилася 7 грудня 1900 р. у селі Богданівка Пирятинського повіту Полтавської губернії (нині Київської області) в бідній селянській родині. Писати й

читати навчилася самотужки. «На цьому моя освіта початкова, середня й вища закінчилася», – згадувала потім Катерина Білокур [5, с. 301]. У дитинстві, що пройшло у злиднях, малюванням не займалася, про мистецтво дізналася вже дівчиною з книжок та від сільського учителя Івана Калити. Перші спроби малювати робила вуглиною на шматку домашнього полотна. Не змігши вступити через нестатки в сім'ї до якогось навчального закладу, удень працювала в полі, на городі, а увечері, попоравшись у господарстві, до ночі малювала. Пензлі виготовляла сама із щетини, використовувала фарби, які робила з буряка, бузини, калини, цибулі й різних трав. Іноді вдавалося діставати й олійні фарби. Малювала здебільшого квіти, іноді й портрети. У 1920-х рр. двічі хотіла вступити до художньо-керамічного технікуму в Миргороді та до Київського театрального технікуму, але не мала документів про закінчення семирічки. З раннього періоду творчості збереглися портрет сестри Олі Білокур (1928) та колгоспниці Тетяни Бахмач (1932). Пізніше малює переважно квіти, вчиться komponувати кольори у єдину гармонійну цілість. У другій половині 1930–1940-х рр. опанувала техніку живопису. Водночас з малюванням керувала драматичним гуртком у сільському клубі, сама виступала на сцені. Перші значні роботи цього періоду – «Берізка» (1934), «Квіти за тином» (1935), «Квіти», «Портрет племінниць» – засвідчили їй високе обдарування. Завдяки сприянню видатної української співачки Оксани Петрусенко, якій написала листа селянка з Богданівки, її творами зацікавилися працівники Полтавського будинку народної творчості. 1940 р. картини Білокур експонуються на виставці в Полтаві, потім на республіканській виставці у Києві. 1941 р. відбулася персональна виставка її творів у Полтаві, що мала величезний успіх. Художниця побувала у Києві та Москві, де вперше побачила музеї і твори видатних митців.

Після визволення села від фашистів Білокур створює одні з найкращих своїх творів – «Буйна», «Декоративні квіти» (1945), «Привіт урожаю» (1946) і славнозвісне полотно «Цар-колос» (1949). 1950-ті рр. – найбільш плідний період творчості. Їй допомагає спілка художників України, вона бере участь у багатьох виставках, у Богданівку приїжджають видатні представники української культури. Білокур зустрічається й листується з Павлом Тичиною, Миколою Бажаном, Василем Касяном, Антоном Середою, Матвієм Донцовим, Степаном Таранушенком, Степаном Кириченком.

В останні роки життя художниця створила чудові картини «Півонії» (1959), «Букет кві-

тів» (1959), «Квіти і овочі» (1959), «Натюрморт» (1960). Вона тяжко хворіла, давалися взнаки злигодні тогочасного сільського побуту, невлаштованість в особистому житті, хвороба матері.

Померла художниця 9 червня 1961 року. 1977 р. у Богданівці відкрито меморіальний музей художниці, на території якого встановлено пам'ятник (автор І. Білокур).

Коли 1954 р. всесвітньо відомий маєстро Пабло Пікассо побачив на міжнародній виставці в Парижі картини «Цар-колос» «Берізка», «Колгоспне поле», кажуть, що він довго стояв біля них, мов загіпнотизований, а потім назвав Катерину Білокур геніальною й порівняв із Серафін Луїз із міста Санлі, відомою художницею, що славилася в наївному мистецтві й також малювала квіти. І додав: «Якби в нас була такого рівня художниця, ми змусили б світ заговорити про неї».

У 1956 р. Катерині Білокур було присвоєно звання народного художника України. Її ім'я стало знане в республіці й поза її межами, про неї пишуть статті, в Богданівку, раніше богом забуте село, як казала мама Білокур, почали навідуватися гості з Києва, її згадують поряд із славетними примітивістами Анрі Руссо, Іваном і Йосипом Генералічами, Марією Приймаченко, Ніко Піросманішвілі, Ганною Собачко-Шостак. А до цього були довгі роки сповненого тяжкої праці сільського життя, голод, розруха, колективізація, війна, знову голод 1946 р. Все це пережила Катерина Білокур, як і мільйони українських селянок, але зуміла завдяки своєму величезному, даному Богом талантові й дивовижній наполегливості, сягнути вершин успіху і прославити українське мистецтво на цілий світ. Їй довелося пережити осуд і нерозуміння односельців, які вбачали в її заняттях малюванням спробу ухилитися від роботи. Вона зустріла нерозуміння матері, що вважала її малювання безглуздом, і все-таки, подолавши ці такі непрості в сільському житті перешкоди, вона самотужки, крок за кроком відкривала для себе таємниці живопису.

«В будні мені малювати заборонялося, – згадує вона про свою молодість у листі до художника Матвія Донцова. – А лише в неділю, після обіду, як уже все впораю» [4, с. 19].

На більшості з полотен Катерини Білокур стоїть авторський напис: «Малювала з натури Катерина Білокур». Справді, природа, «натура» були її головними вчителями, а квіти – найулюбленішими мотивами. «Квіти, як і люди, – живі, мають душу!» – казала художниця й тому ніколи не зривала їх, а змальовувала, сидячи біля стеблини куща, бо вважала, що «зірвана квітка – вже не квітка» [4, с. 20].

Не знайшовши особистого щастя, бачити довкруг себе злидні й гризоти щоденної боротьби за існування, Катерина Білокур у квітах, у малюванні їх бачила високий сенс. Малюючи їх, вона неначе сягала найдосконалішої, найгармонійнішої краси, яку закладено природою в квітах і, якої їй бракувало в житті особистому. «Та й як же їх не малювати, як вони такі красиві! А як прийде весна, та зазеленіють трави, а потім і квіти зацвітуть! Ой Боже мій! Як глянеш кругом, то та гарна, а та ще краща, а та ще чудовіша, та начебто аж посихляються до мене, та як не промовляють: «Хто ж нас тоді буде малювати, як ти покинеш?» [1, с. 40]. То я все на світі забуду, та й знову малюю квіти. Ой, не гнівайтесь на мене, мої близькі й далекі друзі, що я малюю квіти, бо із квітів картини красиві» [1, с. 41]. І вже пізніше, у повесенні роки, а найбільше у п'ятдесяті, коли до неї прийшло визнання, вона варіювала квіти нерідко у найфантастичніших сполученнях, кольорах, поєднувала з найрізноманітнішими предметами.

І донині точаться суперечки щодо приналежності творів Білокур: чи то до професійного живопису, чи то до народного мистецтва. Проте всі дослідники її творчості одностайно визнають високу філософську насаженість їх, глибоке осмислення життя. Зображені на полотнах квіти, овочі, предмети побуту осяяні її незвичайним чуттям кольору, оживлені філігранною майстерністю й сприймаються як величальний гімн природі, людині. Перед тим, як почати роботу над картиною, художниця довго виношувала задум, вивчала навколишню природу, найтонші нюанси сонячного освітлення.

Вона ніколи не робила попередніх ескізів, етюдів з натури, а, опрацювавши задум в уяві, швидко, немов на одному диханні, виконувала його на полотні. Саме тому її квіти зворушують своєю ліричністю й співзвучні з мелодійністю народних пісень. Другим захопленням художниці була література. Змалку закохалася вона у поезію Тараса Шевченка, не знаючи його мистецької творчості, а коли 1949 р. вперше побувала в Музеї Т. Шевченка в Києві й побачила його картини, біографія генія стала для неї взірцем у подоланні труднощів. Лише через рік вона наважилася подарувати музею свій твір – «Квіти на голубому тлі» – з написом: «Цю картину присвячую Київському музею Тараса Григоровича Шевченка. Катерина Білокур, село Богданівка на Полтавщині» [6, с. 12].

У 1950-ті рр., коли їй стало трохи легше жити, вона читала багато літератури з образотворчого мистецтва, твори Івана Франка, Михайла Коцюбинського, Генріха Гейне, Вольфганга Гете і свої уявлення переливала у твори, а також

у листи до друзів та знайомих. Її листи вражають не лише точними й глибокими характеристиками подій, людей, мистецьких творів, своїх і чужих, а й глибокою філософською мудрістю в поглядах на життя і його найбільші вартості. Вони – це мов сповідь її душі, як мудрість її народу. Леонід Новиченко назвав їх «людськими документами величезної сили», в яких – весь драматизм і все подвижництво її життєвого шляху. Ці листи, на думку багатьох письменників, зокрема О. Гончара, М. Бажана, щось більше, ніж література. Вони, писав Микола Бажан, «наче сплески світла, осяюють ту незбагненну, загадкову... путь, яку проходить творчий геній, таємниче зароджений в якійсь людській істоті і, незважаючи на дошкульні терни, завади, перешкоди, розцвілий і стверджений своїми виношеними, вистражданими свідченнями правди життя і краси... Листи жінки, яка навіть не вчилася у початковій школі, такі ж талановиті, як і її картини» [6, с. 13].

Творчість художниці з села Богданівка належать до найкращих надбань української культури ХХ ст., вона стала предметом вивчення й дослідження мистецтвознавців. У Яготинському історико-краєзнавчому музеї розгорнуто дві експозиції з її живописною та графічною спадщиною, а в Державному музеї українського народного декоративного мистецтва у Києві є великий «білокурівський» зал, в якому зібрано найкращі її твори. Композитор Леся Дичко 1983 р. створила балет «Катерина Білокур», поставлено однойменний телеспектакль (1980), знято документальний фільм «Чарівний світ Катерини Білокур» (1986) та художній двосерійний фільм «Буйна» (1989). 1995 р. видано збірку листів художниці в опрацюванні Миколи Кагарлицького, які засвідчують її великий письменницький талант.

Художниця спізнала чари визнання, успіху, радості від спілкування з друзями, однодумцями, котрі мешкали в Києві та інших містах, були для неї теплими промінцями серед гіркокого буття. Чиста поезія і жива правда поєднувалися в її картинах і листах, набували все відчутніших ознак і яскравих характеристик.

За свідченням М. Дубожинського, простежувався шлях народження Генія нам сьогодні допомагають геніальні картини та «одкровенія» мисткині у власних листах та спогадах сучасників. У листах сповідалася, писала про потаємне, просвітлювалася, відкривала душу. Кришталево чисті листи звеличують її мистецький та й людський чин [1, с. 106].

Однак, поцінування й уславлення званням народної художниці України майже нічого не змінило в щоденних життєвих ситуаціях:

холодна хата взимку, хвороба матері й самої художниці, а найтрагічніше – постійна нестача фарб, а пізніше ліків. Вона просить, молить і державні установи, і знайомих, і друзів допомогти їй дістати це, але відгукувалися лише одиниці – і так тривало до кінця її страдницького життя [1, с. 107].

Працюючи в часи тоталітарного режиму, коли держава пильно стежила за тим, щоб у літературі і мистецтві оспівувалася щаслива радянська дійсність, мудра Катерина Василівна знайшла свою дорогу: оспівувала не неправду – «щасливе життя» – закріпачених людей, а правдиву красу рідної землі. Від неї вимагали твори про соціалістичну дійсність, а вона, знаючи вартість своїх робіт, не йшла на компроміси – додати, змінити: «І до їх, до творів моїх, щонебудь добавляти і їх змінити – не треба! не треба! Бо бони, хоч і свого роду, а все ж таки мають красу. Я їх, твори мої, вирядила в люди вже оброблені і обточені. Я не кажу, що я альфа і омега, я не кажу, що мої твори – це вже все... Але ж і моєї роботи жувати не треба. І нехай вона такою, яка є, – такою й залишається. Бо вам не сподобається те, а іншим – друге, то через деякий час я вже свої роботи не визнаю, як почну я з неї дещо викидати та дещо добавляти! [2, с. 25]»

Два останні роки життя Катерина Василівна майже не працювала. Все гостріше, болочіше підступала страшна хвороба, полікуватися в лікарні не могла, бо хворіла мати, яку необхідно було доглядати. Тяжко доживала свої останні місяці, тижні, дні на Землі геніальна особистість, одна з визначних постатей ХХ століття художниця Катерина Білокур [9, с. 20]

Велика посмертна слава прийшла згодом. Прийшов час на пошанування: картини художниці експонуються в музеях України; постанали три пам'ятники на її рідній землі; відкрито в Яготині Картинну галерею, де експонуються її роботи і твори українських художників, присвячені її пам'яті; в Києві з'явилася вулиця Катерини Білокур; видано альбоми, книги, мистецтвознавчі дослідження; створено науково-документальні та художні фільми; засновано премію імені Катерини Білокур.

Отже, з упевненістю можна сказати, що українська культура та мистецтво у 1920–1960 рр. пройшли етап високого злету й глибокого занепаду, проявивши при цьому риси міцної тривалості, життєздатності національних традицій. Зміна моделі світосприйняття детермінувала зміну способів його мистецького втілення. В умовах радянської дійсності художня творчість розвивалася під впливом ідеологічного тиску, який регламентував свободу самовираження митця. Проте народне мистецтво України, яке завжди вирізнялося стійкістю традиції та протистоянням будь-яким зовнішнім впливам, стало важливим джерелом творчих шукань і звершень.

У першій половині ХХ ст. в Україні активно розвивається декоративно-ужиткове мистецтво. Народні майстри створюють художні килими, вишивки, тканини, вироби гончарства та різьблення з дерева. Широкого розвитку набирає малярство. Світової слави досягають твори Марії Приймаченко, Тетяни Пати, Леонтія Гринюка, Анастасії Рак, Івана Сколодза, Катерини Білокур. Їх композиції є оригінальним поєднанням традиції і новаторства.

Ціною неймовірних зусиль, Катерина Василівна знайшла свою творчу дорогу. Вона самотужки проникнула в складний малярський процес, опанувавши олійний живопис, графіку, акварель, працюючи в народному типі творчості. Рідкісне обдарування народної майстрині проявилось у переосмисленні народних традицій вишивки, ткацтва, витинанки, які склали основу її самобутньої творчої манери. Катерина Білокур – художник, який організовує свій мистецький світ за авторськими законами, наближеними до законів народного мистецтва, не дивлячись на те, наскільки близькі «герої» її полотен, за манерою виконання, до живопису професійного.

Складовою творчості Катерини Білокур була навколишня природа, власна інтуїція та суто народна творчість. Художниця працювала у руслі міфотворчості радянської доби, проте вона творила свою дивну казку, прекрасну й схожу на сон, у чомусь глибинному стаючи виразницею сюрреалістичних пошуків. У живописно-образному світі Катерини Білокур простежуються естетичні уподобання й жанрова визначеність.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бажан М.П. Листи про могуття творчості / Бажан М.П. – К.: Наукова думка, 1985. – 236 с.
2. Білокур Катерина. Листи / Катерина Білокур // Вітчизна. – 1982. – № 3. – С. 18–47.
3. Білишко О. Катерина Білокур / О. Білишко // Вітчизна. – 1970. – № 5. – С. 12–13.
4. Богдан С. Листи її наче сплески світла... (мовний етикет епістолярії К. Білокур) / С. Богдан // Дивослово. – 1999. – № 12. – С. 18–21.
5. Бугаєнко І. Століття Катерини Білокур / Іван Бугаєнко. – К.: Образотворче мистецтво, 2000. – 346 с.

6. Гура Л. Невмируша симфонія життя (про виставку укр. художн. К.В.Білокур у Києві) / Л. Гура // Образотворче мистецтво. – 1971. – № 2. – С. 12–13.
7. Загайко А.І. Катерина Білокур і Полтавщина / А.І. Загайко – К.: Вітчизна, 1985. – 25 с.
8. Кагарлицький М.Ф. Заспокой і упокой, Боже, душу Катерини Білокур: Писемні роздуми / М.Ф. Кагарлицький // Літературна Україна. – 1994. – 21 лип. – С. 23–29.
9. Клейн Н. Художниця мовби з іншої планети / Н. Клейн // Катерина Білокур очима сучасників / Спогади... – К.: Томіріс, 2000. – 48 с.
10. Лобановський Б. Український живопис у лабетах перебудов: (Від джерел соцреалізму до 1980-х рр.). Реалізм в українському живописі радянського часу / Б. Лобановський – К.: 1998. – 192 с.
11. Макаров А., Найден О. Барви щедрої землі / А. Макаров, О. Найден. – К.: Наукова думка, 1970. – 264 с.
12. Найден О. Катерина Білокур / О. Найден // Народне мистецтво. – 2000. – № 3–4. – С. 9–13.
13. Найден О. Цар – колос (Про К. Білокур та її картини) / О. Найден // Слово і час. – 1990. – № 12. – С. 67–71.
14. Степовик Д.В. Скарби України / Д.В. Степовик – К.: Веселка, 1990. – 192 с.
15. Стрижевський О. Сторінки життя. Невідомі листи К. Білокур / О. Стриженевський // Тижневик «Україна». – 1970. – № 7. – С. 12–13.
16. Яворівський В. Автопортрет з уяви: Роман / В. Яворівський. – К.: Рад. письменник, 1981. – 256 с.

© Людмила Хмельницькая
(Переяслав-Хмельницький)

ТВОРЧЕСТВО ЕКАТЕРИНЫ БИЛОКУР В КОНТЕКСТЕ ФОРМИРОВАНИЯ УКРАИНСКОГО ХУДОЖЕСТВЕННОГО НАСЛЕДИЯ XX ВЕКА

Эта статья исследует влияние Екатерины Билокур на формирование национального искусства в контексте украинского художественного наследия XX века.

Ключевые слова: живопись, культура, искусство, оригинальность, талант, творчество.

© Ljudmila Khmelnytskaya
(Pereyaslav-Khmelnytsky)

CREATIVITY KATERYNA BILOKUR IN THE CONTEXT OF THE UKRAINIAN ARTISTIC HERITAGE OF 20TH CENTURY

This article explores the impact of Kateryna Bilokur on formation of a national art in the context of the Ukrainian artistic heritage of the 20th century.

Key words: art, culture, art, originality, talent, creativity.

До редакції надійшла 9.11.2012.

УДК 94(477)

© Вікторія Медвідь
(Київ)

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ (КІНЕЦЬ XX – ПОЧАТОК XXI СТОЛІТТЯ)

У статті розглядається сучасний стан розвитку громадських організацій та їх вплив на формування громадянського суспільства в Україні.

Ключові слова: громадські організації, суспільство, громадянське суспільство, «третій сектор».

Здобуття Україною незалежності у 1991 р. заклало основи нового суспільного розвитку, що знайшло вираження у політичному плюралізмі, створенні низки громадських організацій та зародженні суспільно-політичних рухів, діяльність яких надалі стала визначати основні постулати побудови громадянського суспільства в державі. Громадський моніторинг надає можливість давати оцінку діяльності вищих органів влади, піднімати актуальні питання та визначати основні пріоритети державної політики. Незаперечна роль громадських об'єднань у формуванні якісно нового суспільства, утворенні так званого «третього сектору», їх вплив на політичну арену України визначають актуальність даного питання.

Суспільно-політичні процеси даного періоду є однією із недостатньо висвітлених тем в новітній історії України, проте існує ряд досліджень історичного та політологічного спрямування, присвячених суспільно-політичним процесам, визначенні та побудові громадянського суспільства, діяльності різних громадських організацій та суспільних рухів. Зокрема внесок у розкриття теми громадських організацій, їх ролі в суспільстві зробили такі вчені як В. Білецький, О. Стегній, В. Недбай, Д. Шелест, В. Кремень, С. Левченко, О. Клименко та ін. У окремих роботах в яких висвітлюється питання про сутність та принципи громадянського суспільства